

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ അയോധ്യാകാണ്ഡേ

॥ പ്രഥമഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ പ്രഥമഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീരാമസദ്ഗുണാനാം വർണനം ശ്രീരാമം യൗവരാജ്യേ
സ്ഥാപയിതും ദശരഥസ്യ വിചാരസ്തദർഥം മന്ത്രണാം കർതും
വിഭിന്നനരേശാനാം പൗരാണാം ജാനപദാനാം ച രാജ്ഞാ
സ്വസംസദി സമാഹ്വാനം

ഗച്ഛതാ മാതൃലകുലം
ഭരതേന തദാനഘഃ |
ശത്രുഘ്നോ നിത്യശത്രുഘ്നോ
നീതഃ പ്രീതിപുരസ്കൃതഃ || 2.1.1 ||

സ തത്ര ന്യവസദ് ഭ്രാത്രാ
സഹ സത്കാരസത്കൃതഃ |
മാതൃലേനാശ്വപതിനാ
പുത്രസ്നേഹേന ലാലിതഃ || 2.1.2 ||

തത്രാപി നിവസന്തു തൗ
തർപ്യമാണൗ ച കാമതഃ |
ഭ്രാതരൗ സ്മരതാം വീരൗ
വൃദ്ധം ദശരഥം നൃപം || 2.1.3 ||

രാജാപി തൗ മഹാതേജാഃ
 സസ്മാര പ്രോഷിതൗ സുതൗ |
 ഉഭൗ ഭരതശത്രുഘ്നൗ
 മഹേന്ദ്രവരുണോപമൗ || 2.1.4 ||

സർവ ഏവ തു തസ്യേഷ്ടാ -
 ശ്വത്വാരഃ പുരുഷർഷഭാഃ |
 സ്വശരീരാദ് വിനിർവൃത്താ -
 ശ്വത്വാര ഇവ ബാഹവഃ || 2.1.5 ||

തേഷാമപി മഹാതേജാ
 രാമോ രതികരഃ പിതൂഃ |
 സ്വയംഭൂരിവ ഭൂതാനാം
 ബഭൂവ ഗുണവത്തരഃ || 2.1.6 ||

സ ഹി ദേവൈരുദീർണ്യസ്യ
 രാവണ്യസ്യ വധാർഥിഭിഃ |
 അർഥിതോ മാനുഷേ ലോകേ
 ജജ്ഞേ വിഷ്ണുഃ സനാതനഃ || 2.1.7 ||

കൗസൽയാ ശുശുഭേ തേന
 പുത്രേണാമിതതേജസാ |
 യഥാ വരേണ ദേവാനാ -
 മദിതിർവജ്രപാണിനാ || 2.1.8 ||

സ ഹി രൂപോപപന്നശ്ച
 വീര്യവാനനസൂയകഃ |
 ഭൂമാവനുപമഃ സൂനു -
 ര്ഗുണൈർദശരഥോപമഃ || 2.1.9 ||

സ ച നിത്യം പ്രശാന്താത്മാ
 മൃദുപൂർവം ച ഭാഷതേ |
 ഉച്യമാനോഽപി പരൂഷം
 നോത്തരം പ്രതിപദ്യതേ || 2.1.10 ||

കദാചിദുപകാരേണ
 കൃതേനൈകേന തുഷ്യതി |
 ന സ്മരത്യപകാരാണാം
 ശതമപ്യാത്മവത്തയാ || 2.1.11 ||

ശീലവൃദ്ധൈർജ്ഞാനവൃദ്ധൈ -
 ര്വയോവൃദ്ധൈശ്ച സജ്ജനൈഃ |
 കഥയന്നാസ്ത വൈ നിത്യ -
 മസ്ത്രയോഗ്യാന്തരേഷ്വപി || 2.1.12 ||

ബുദ്ധിമാൻ മധുരാഭാഷീ
 പൂർവഭാഷീ പ്രിയംവദഃ |
 വീര്യവാന ച വീര്യേണ
 മഹതാ സ്വേന വിസ്ഥിതഃ || 2.1.13 ||

ന ചാനൃതകഥോ വിദ്വാൻ
 വൃദ്ധാനാം പ്രതിപൂജകഃ |
 അനുരക്തഃ പ്രജാഭിശ്ച
 പ്രജാശ്ചാപ്യനുരജ്യതേ || 2.1.14 ||

സാനുക്രാശോ ജിതക്രാധോ
 ബ്രാഹ്മണപ്രതിപൂജകഃ |
 ദീനാനുകമ്പീ ധർമജ്ഞോ
 നിത്യം പ്രഗ്രഹവാംഛുചിഃ || 2.1.15 ||

കുലോചിതമതിഃ ക്ഷാത്രം
 സ്വധർമം ബഹു മന്യതേ |
 മന്യതേ പരയാ പ്രീത്യാ
 മഹത് സ്വർഗഫലം തതഃ || 2.1.16 ||

നാശ്രയസി രതോ യശ്ച
 ന വിരുദ്ധകുമാരുചിഃ |
 ഉത്തരോത്തരയുക്തീനാം
 വക്താ വാചസ്പതിര്യഥാ || 2.1.17 ||

അരോഗസ്തരുണോ വാഗ്മീ
 വപുഷ്മാൻ ദേശകാലവിത് |
 ലോകേ പുരുഷസാരജ്ഞഃ
 സാധുരേകോ വിനിർമിതഃ || 2.1.18 ||

സ തു ശ്രേഷ്ഠൈർഗുണൈർയുക്തഃ
 പ്രജാനാം പാർഥിവാര്മജഃ |
 ബഹിശ്ചര ഇവ പ്രാണോ
 ബഭൂവ ഗുണതഃ പ്രിയഃ || 2.1.19 ||

സർവവിദ്യാവ്രതസ്നാതോ
 യഥാവത് സാംഗവേദവിത് |
 ഇഷ്ടസ്ത്രേ ച പിതുഃ ശ്രേഷ്ഠോ
 ബഭൂവ ഭരതാഗ്രജഃ || 2.1.20 ||

കൽയാണാഭിജനഃ സാധു -
 രഭീനഃ സത്യവാഗ്യജുഃ |
 വൃദ്ധൈരഭിവിനീതശ്ച
 ദ്വിജൈർധർമാർഥദർശിഭിഃ || 2.1.21 ||

ധർമകാമാർഥതത്ത്വജ്ഞഃ

സ്മൃതിമാൻ പ്രതിഭാസവാൻ |

ലൗകികേ സമയാചാരേ

കൃതകൽപോ വിശാരദഃ || 2.1.22 ||

നിഭൃതഃ സംവൃതാകാരോ

ഗുപ്തമന്ത്രഃ സഹായവാൻ |

അമോഘക്രാധഹർഷശ്ച

ത്യാഗസംയമകാലവിത് || 2.1.23 ||

ദൃഢഭക്തിഃ സ്ഥിരപ്രജ്ഞോ

നാസദ്ഗ്രാഹീ ന ദുർവചഃ |

നിസ്തന്ദീരപ്രമത്തശ്ച

സ്വദോഷപരദോഷവിത് || 2.1.24 ||

ശാസ്ത്രജ്ഞശ്ച കൃതജ്ഞശ്ച

പുരുഷാന്തരകോവിദഃ |

യഃ പ്രഗ്രഹാനുഗ്രഹയോ -

ര്യമാൻയായം വിചക്ഷണഃ || 2.1.25 ||

സത്സംഗ്രഹാനുഗ്രഹണേ

സ്ഥാനവിന്നിഗ്രഹസ്യ ച |

ആയകർമ്മൺയുപായജ്ഞഃ

സന്യഷ്ടവ്യയകർമ്മവിത് || 2.1.26 ||

ശ്രേഷ്ഠഃ ചാസ്ത്രസമുഹേഷു

പ്രാപ്തോ വ്യാമിശ്രകേഷു ച |

അർഥധർമ്മൗ ച സംഗൃഹ്യ

സുഖതന്ത്രോ ന ചാലസഃ || 2.1.27 ||

വൈഹാരികാണാം ശീൽപാനാം
 വിജ്ഞാതാർഥവിഭാഗവിത് |
 ആരോഹേ വിനയേ ചൈവ
 യുക്തോ വാരണവാജിനാം || 2.1.28 ||

ധനുർവേദവിദാം ശ്രേഷ്ഠോ
 ലോകേന്ദ്രിരഥസമ്മതഃ |
 അഭിയാതാ പ്രഹർതാ ച
 സേനാനയവിശാരദഃ || 2.1.29 ||

അപ്രധൃഷ്ടശ്ച സംഗ്രാമേ
 ക്രുദ്ധൈരപി സുരാസുരൈഃ |
 അനസൂയോ ജിതക്രാധോ
 ന ദൃപ്തോ ന ച മത്സരീ || 2.1.30 ||

നാവജ്ഞയശ്ച ഭൂതാനാം
 ന ച കാലവശാനുഗഃ |
 ഏവം ശ്രേഷ്ഠൈർഗുണൈർയുക്തഃ
 പ്രജാനാം പാർഥിവാത്മജഃ || 2.1.31 ||

സമ്മതസ്ത്രിഷു ലോകേഷു
 വസുധായാഃ ക്ഷമാഗുണൈഃ |
 ബുദ്ധ്യാ ബൃഹസ്പതേസ്തുൽയോ
 വീര്യേ ചാപി ശചീപതേഃ || 2.1.32 ||

തഥാ സർവപ്രജാകാന്തൈഃ
 പ്രീതിസഞ്ജനനൈഃ പിതൃഃ |
 ഗുണൈർവിരുരുചേ രാമോ
 ദീപ്തഃ സൂര്യ ഇവാംശുഭിഃ || 2.1.33 ||

തമേവംവൃത്തസമ്പന്ന -
 മപ്രധുഷ്യപരാക്രമം |
 ലോകനാഥോപമം നാഥ -
 മകാമയത മേദിനീ || 2.1.34 ||

ഏതൈസ്തു ബഹുഭിര്യുക്തം
 ഗുണൈരനുപമൈഃ സുതം |
 ദൃഷ്ട്വാ ദശരഥോ രാജാ
 ചക്രേ ചിന്താം പരന്തപഃ || 2.1.35 ||

അഥ രാജേണാ ബഭൂവൈവ
 വൃദ്ധസ്യ ചിരജീവിനഃ |
 പ്രീതിരേഷാ കഥം രാഥോ
 രാജാ സ്യാൻമയി ജീവതി || 2.1.36 ||

ഏഷാ ഹ്യസ്യ പരാ പ്രീതി -
 രഹുദി സമ്പരിവർതതേ |
 കദാ നാഥ സുതം ദ്രക്ഷ്യാ -
 മൃദിഷികൃതമഹം പ്രിയം || 2.1.37 ||

വൃദ്ധികാഥോ ഹി ലോകസ്യ
 സർവഭൂതാനുകമ്പകഃ |
 മത്തഃ പ്രിയതരോ ലോകേ
 പർജന്യ ഇവ വൃഷ്ടിമാൻ || 2.1.38 ||

യമശക്രസഥോ വീരയേ
 ബൃഹസ്പതിസഥോ മതൗ |
 മഹീധരസഥോ ധൃത്യാം
 മത്തശ്ച ഗുണവത്തരഃ || 2.1.39 ||

മഹീമഹമിമാം കൃത്സ്നാ -
 മധിതിഷ്ഠന്തമാത്മജം |
 അനേന വയസാ ദൃഷ്ട്വാ
 യഥാ സ്വർഗമവാപ്നൂയാം || 2.1.40 ||

ഇത്യേവം വിവിധൈസ്തൈസ്തൈ -
 രന്ധപാർഥിവദുർലഭൈഃ |
 ശിഷ്ടൈരപരിമേയൈശ്ച
 ലോകേ ലോകോത്തരൈർഗുണൈഃ || 2.1.41 ||

തം സമീക്ഷ്യ തദാ രാജാ
 യുക്തം സമുദിതൈർഗുണൈഃ |
 നിശ്ചിത്യ സചിവൈഃ സാർധം
 യൗവരാജ്യമന്യത || 2.1.42 ||

ദിവ്യന്തരിക്ഷേ ഭൂമൗ ച
 ഘോരമുത്പാതജം ഭയം |
 സഞ്ചചക്ഷേഽഥ മേധാവീ
 ശരീരേ ചാത്മനോ ജരാം || 2.1.43 ||

പൂർണചന്ദ്രാനനസ്യാഥ
 ശോകാപനുദമാത്മനഃ |
 ലോകേ രാമസ്യ ബുബുധേ
 സമ്പ്രിയത്വം മഹാത്മനഃ || 2.1.44 ||

ആത്മനശ്ച പ്രജാനാം ച
 ശ്രേയസേ ച പ്രിയേണ ച |
 പ്രാപ്തേ കാലേ സ ധർമാത്മാ
 ഭക്ത്യാ ത്വരിതവാൻ നൃപഃ || 2.1.45 ||

നാനാനഗരവാസ്തവ്യാൻ
 പൃഥഗ്ജാനപദാനപി |
 സമാനിനായ മേദിൻയാം
 പ്രധാനാൻ പൃഥിവീപതിഃ || 2.1.46 ||

താൻ വേശ്മനാനാഭരണൈ -
 ര്യമാർഹം പ്രതിപുജിതാൻ |
 ദദർശാലങ്കൃതോ രാജാ
 പ്രജാപതിരിവ പ്രജാഃ || 2.1.47 ||

ന തു കേകയരാജാനം
 ജനകം വാ നരാധിപഃ |
 ത്വരയാ ചാനയാമാസ
 പശ്യാത്തൗ ശ്രോഷ്യതഃ പ്രിയം || 2.1.48 ||

അഥോപവിഷ്ടേ നൃപതൗ
 തസ്മിൻ പരപുരാർദനേ |
 തതഃ പ്രവിവിശുഃ ശേഷാ
 രാജാനോ ലോകസമ്മതാഃ || 2.1.49 ||

അഥ രാജവിതീർണേഷു
 വിവിധേഷ്യാസനേഷു ച |
 രാജാനമേവാഭിമുഖാ
 നിഷേദുർനിയതാ നൃപാഃ || 2.1.50 ||

സ ലബ്ധമാനൈർവിനയാൻവിതൈർനൃപൈഃ
 പുരാലയൈർജാനപദൈശ്ച മാനവൈഃ |
 ഉപോപവിഷ്ടൈർനൃപതിർവൃതോ ബഭൗ
 സഹസ്രചക്ഷുർഭഗവാനിവാമരൈഃ || 2.1.51 ||

॥ ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
അയോധ്യാകാണ്ഡേ പ്രഥമഃ സർഗഃ ॥